

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 glid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Pesamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrstic-
e, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Svobodno oderuštvo v državnem zboru.

Gališki poslanec dr. Rydzovski je letos v spomladi nasvetoval, naj bi se zopet upeljale stare postave zoper oderuštvo, in katere so liberalni poslanci bili odpravili ljudem, posebno kmetskim, v največjo škodo. Nasvet se je izročil posebnemu odboru. Pretečen teden je ta v zbornici nasvetoval, kar je v $\frac{1}{2}$ lela iztubtal, namreč: naj vlada zavolj prevelikega oderuštva nekaj civilnih postav spremeniti da. O postavi zoper oderuštvo pa ti liberalni gospodje še besedice niso črhnil. Minister pravice je še celo trdil, da je preklic oderuških postav, l. 1868. storjen popolnem nedolžen pri sedaj hudo razsajajočem oderuštvu. To je federalistične, konservativne in katoliške poslance z žalostjo in nevoljo napolnilo. Vzdignili so se dr. Rydzovski, dekan žl. Pflügl, župnik Weber, dr. Kabat in Krzczunowicz ter izpovedali liberalcem nenavadno veliko britkih resnic.

Razkrivali so v zgovorni besedi vzroke in izvirke sedanjemu slabemu gospodarskemu stanju v Avstriji, posebno pa grdemu oderuškemu roparstvu. Rekli so: krivi so najpoprej liberalni nauki, ki desetim božjim zapovedom krbajo javno veljavnost in čedalje bolj potrebno poštenost in pravičnost odpravljajo; krivi so liberalni poslanci, ki so kazenske postave zoper oderuhe zatrli. Poprej je oderuh ljudi skrivama odiral, sedaj sme pred sodnika stopiti, da mu ta, sicer s krvavelim srcem, ker vidi, da se jemlje 50, 100, 200, 500 in celo po 1000 procentov, mora dolžnika izdati, pobištvo temu zarubiti in posestvo prodati, večjidel pod sodnijsko ceno. Na Českem so oderuhi posestvo 4000 fl. cenjeno dobili za 850 fl. Kriva je liberalna stranka sploh, ki je v Avstrijo zaplodila grdo denarstveno barantijo. Ljudje, (tudi ministri bili so med njimi*) ki imajo denarje, sedaj rajši z njimi na borzi igrajo, ali jih na oderuške obresti dajajo, kakor da bi jih obrtniji in kmetijstvu v korist obračali. Kriv je, in sicer največ, preklic

*) Minister Bahans je moral zavolj takih reči odstopiti!

oderuške postave l. 1868. Kajti od onih dob so se oderuške pijevice strahovito pomnožile po vseh trgih in mestih, posebno tam, kder so Judi naseljeni, kakor na Gališkem. — Pred preklicem oderuške postave l. 1867 smo v Gališkem šteli v 130 srenjah samo 194 dražb, po preklicu pa l. 1868 že v 187 srenjah 271 dražb; l. 1873. v 409 srenjah 614 dražb in l. 1874. v 633 srenjah 1026 eksekutivnih licitacij; v 13 letih bodo vsi manjši posestniki in mestjani razdražbani. Vse dobi, večjidel judovski, oderuh.

Take resnice, s takimi številkami zarobljene, so naposled vendar tudi liberalne poslance iznemirile in zato se je sprejel nasvet: naj vlada poskrbi tudi za kazenske postave zoper oderuštvo. Sicer to ni veliko a vendar enkrat zopet nekaj. Kmetško ljudstvo pa ima priliko prepričati se, kde da so jegovi pravi prijatelji, ali med federalističnimi konservativci ali pa med večjidel nemčurskimi liberalci!

Nova dača pri duhovnikih.

Noveji čas je nekako sovražen vsem pravicam ali privilegijam ter jih je že mnogo odpravil, zlasti pri duhovniškem stanu, na primer: da so poprej bili bogoslovci vojaščine prosti. Toda gledé nalaganja davkov se pri duhovenstvu stare predpravice strogo ohranjujejo in še nove dodajajo. Tako n. pr. plačujejo duhovniki deseti penez vsako deseto leto, kar pri nobenem drugem stanu ni v navadi, in sedaj se jim nalaga nova, posebna dača — za religiozni fond. Davki se računijo od vsega premoženja, brž ko dohodki presegajo pri škofu 15.000 fl., pri župniku 800 fl. in pri kaplanu 300 fl.

Za zgled postavimo semkaj slavno župnijo sv. Jurja v Ptuj, čije župnik so ob enem tudi dekan in prošt. Vse premoženje, kojemu je všteti tudi 6009 fl. ustanovnine ali štifting, je cenjeno na 90.829 fl., ki dajajo 2372 fl. 67 kr. čistega dohodka. Ker pa je plačilo župnikovo (kompetencija) nastavljeno samo na 800 fl., zato morajo sedanji prošt zavolj ostalih 1472 fl. plačati 10% dače

od vseh 90.829 fl., kar znaša na leto 448 fl., t. j. nekoliko več, kakor vsa dosedanja štibra, namreč 436 fl. Letos morajo prvič plačati. Zamorejo se sicer pri ministerstvu gledé svote pritožiti, pa pomagalo ne bode nič. Sploh pa duhovniki povsod tožijo, da so se kompetencije prenizke nastavile. Čudno je tukaj zahtevanje vlade, naj bi štiftane meše, kder jih je več kakor 265, opravljali kaplani zastonj. Kaj bi neki uradniki rekli, če bi se jim djalo: česar okrajni glavar sam storiti ne more, to naj opravijo drugi uradniki — zastonj? Konjiški dekan plača novega davka 200 fl., slov. bistriški 100 fl., starotrški 206 fl., laški 500 fl., sp. polskavski župnik 60 fl. in celški opat 200 fl. itd. skupaj kakih 3000 fl.

Ceravno pa vse gre, ne skozi roke ordinarijatov, ampak okrajnih glavarstev, se vendar vse vrši v najlepšem porazumljenju duhovniških oblastij z g. Stremajerjem, ki na Dunaju živi in po vsej Cizlajtaciji nadzoruje vse cerkvene zadeve, minister že od l. 1873—1874? Uzrokov porozumljenja nečemo razlagati, večidel so gmotne kakšnosti.

Za novo cerkvo Srea Jezusovega v Gradcu je nabranih že 14 529 fl. 42 kr. Med darovniki nahajamo knezoškofa gračkega s 546 fl., kanonika Trummerja s 500 fl. in fabrikanta Engelhoferja s 600 fl. Darovani denarji so se obrnili za nakup zemljišča, na katerem bo cerkva stala.

Vodilo krščanskega življenja, postavil g. B. Par, velja 2 kr. na mehki in 4 kr. na trdnejši podlagi, če se oglasi 1000 prejemnikov.

Gospodarske stvari.

Kdor si živinsko klajo vé pametno porazdeliti, temu živina po zimi ne boče stradala.

M. Zadnjo zimo, ki je do pozne spomladi brez prestanka trpela, je marsikteri naših kmetovalcev pomaujkanje živinske klaje težko občutiti moral. Takim nezgodam, kedar občeno ali povsod nastopijo, je težko v okom prihajati. Edino sredstvo, ki pomaga, je, da se v vseh okoliščinah z krmo prav varčno ravna.

Kdor s pridelano klajo varčno ravna, ta svoje živine ne pušča gladovati, ampak ta le s krmo v začetku nepotrebno in nepremišljeno ne brska in nje ne raztrešava.

Varčen kmet ni ne lakomnik, ne raztrešavec. Toraj bočemo tukaj tudi svoje bralce opomniti, da s pridelano klajo o pravem času varčno ravna. In to je tudi v letih dobro, v kterih je obilica živinske klaje.

Pridelana klaja se mora že jeseni prav in primerno porazdeliti. V ta namen se voz v bremena povezanega sena srednje velikosti zvaga. Če pa že tega ne, naj se pa vsaj vsa krma poprek v glavi preceni in prerajta, kolikor nje biti utegne. Ali previsoko se pač ne sme segati, dru-

gače bi se oštel. Kajti treba je vedno pred očmi imeti, da vsako seno do spomladi na svojem zvonajnem obsegu in tudi na notrajni teži nekoliko zgubi. Ta zguba se pri 100 funtih travnega sena rajta na 15—20, pri detelji, na 10—25, pri otavi na 20—30 funtov.

Ko se je tedaj določilo in prerajtalo, koliko klaje je na parnah in v podstrešju, tako se mora na dalje izrajtati, koliko se je sme na dan pokladati. Krma bi se ne smela nevezana v blev nositi. To se sicer da z malim trudom opraviti ali razmerno se visoko poplača.

Pridelana klaja se mora pa ne samo po množini, ampak tudi po dobroti porazdeliti. Slabejše krme se mora več polagati, boljše pa se sme nekaj manj dajati. Kajti očitno je, da cent slabega sena ni skoraj več vreden, kakor pol centa dobrega, in cent dobre krmne slame več izda, kakor cent slabega sena.

Da se zablatjeno sploh sprideno seno s soljo, z mlatanjem, kuhanjem ali parenjem popravlja in neškodljivo nareja, to znamo. Ali prav za prav je to vendar le pomota. Škodljivost takega sena se s takimi sredstvi k večjemu nekaj zmanjša, druga pa nič. Ako se dobro, zrezano seno z vrelim kropom popari, kakor kakov čaj, tako daje črstev in prijeten duh od sebe. Ako se pa s spridenim senom tako postopa, da si je bilo poprej še tako skrbno očiščeno, se bodemo vedno lahko po gnjilem, plesnivem duhu prepričali, da je skozi in skozi znotraj in zvonaj nezdravo in za pokladienje živine nepripravno. Vsako seno, katero po taki skušnji ne da čistega duha od sebe, ne velja in je več ali manj nezdravo.

Kmet si mora pa svojo krmo tudi tako porazdeliti, da vsako leto senene ali slamnate klaje še nekoliko ostaja, in če tudi le mala mrvica.

Seno in slama se ne sme nikdar do zadnje bilke položiti, kakor se tudi iz denarnice zadnji goldinar ne sme nikdar razizdati.

V denarnici mora vedno neka zaloga biti, ravno tako pa tudi pri krmi.

Vedno more tudi nekoliko krme v zalogi biti, ker se pripetiti more, da pride po slabih letinah tudi najskrbnejši gospodar v zadrego in je prišljen po toti zalogi seči. Srečen, kdor jo ima. Kajti ona je njegove živinice rešitev.

Da se pa do take zaloge pride, mora se leto za letom oddelek pridelka, morda jeden ali pol podstrešnika pri proračunu za zimo iz rajtenga izpustiti in le ostala krma v poštev jemati. Drugo leto se to, kar se je zimo prej prihranilo, najprej živini pokrmi, da se po dolgem ležanju ne spridi. Mestote ga pa se jednaka množina krme novega pridelka poshrani; vrh tega pa še oddelek za drugo leto. Če se tako več let zaporedoma ravna, se s časom do precejšnje zaloge pride. Se ve da brez konca in mere se ne sme tako naprej postopati, le tako dolgo, da se zaloga nabere, ktera kmetijstvu zadostuje. Če v takih okoliščinah nerodovit-